

שבה האוניברסיטה פעלה לאור מה שניתן לכנות "המצב הנורמלי החדש" או "שגרת חירום".

בחלקו הראשון של הסמסטר קיימנו את טקס מצטייני הנשיאה וטקס דיקנית הסטודנטים למעורבות חברתית. טקס מצטייני הנשיאה היה כרגיל מרגש, והסטודנטים והסטודנטיות היו מעוררי השראה. השנה הענקנו בפעם השנייה בריצות את פרס דיקנית הסטודנטים למעורבות חברתית. הפרס נועד לעודד ולחשוף פעילות התנדבותית של סטודנטים וסטודנטיות הנעשית במהלך הלימודים. כמו כן הוא נועד לעודד סיוע לאוכלוסיות מוחלשות, לקדם מטרות חברתיות וסביבתיות, לפעול לצמצום פערים בחברה ולתרום לסובלנות ולסולידריות בחברה הישראלית. רבים מהסטודנטיות והסטודנטים הלומדים באו"פ עובדים במשרה מלאה. הטקס הפנה את תשומת לבנו לפעילותם הענפה בתחומים חברתיים רבים והשאיר את כולנו נפעמים.

בתחילת חודש מרס החלה הנהלת האו"פ בתכנון היערכות למשבר הקורונה. הוקמה ועדת היגוי בראשותי, ונקבעו צוותי עבודה להכנת האו"פ להתמודדות עם המשבר ולהיערכות לעבודה במתכונת חירום. בתחילת התהליך סברנו כי מדובר במשבר קצר. ואולם ככל שחלפו הימים, הבנו שעלינו להתמודד עם משבר בעל השפעות והשלכות רבות על פעילות האו"פ לאורך זמן ולא רק במשך סמסטר אחד. אכן ההוראה מאז נערכת ברובה במתכונת מקוונת. כמו כן החלפנו את הבחינות הפרונטליות במערך שלם של בחינות חלופיות.

עמדנו בפני אתגרים לא פשוטים של מעבר מהיר להוראה מקוונת מלאה. למרות הניסיון הרב שלנו בהוראה מקוונת היינו צריכים להשקיע מאמץ רב כדי להנגיש את כל הקורסים לכל הסטודנטים והסטודנטיות, גם את הקורסים שלא הוצעו מלכתחילה במתכונת מקוונת. התשתית המקצועית של האוניברסיטה שנבנתה במשך שנים רבות, אפשרה לנו להיענות לאתגר הכביר של הוראת רוב הקורסים בצורה מקוונת במטרה לאפשר לסטודנטים ולסטודנטיות ללמוד תוכנית לימודים כמעט מלאה. אמנם הוראה מרחוק הפכה היום לנחלת הכלל, אבל חשוב להבהיר כי עבורנו באו"פ הוראה מרחוק איננה טכנית בלבד, אלא מבוססת על תהליכים מקיפים. תהליכים אלה כוללים ידע מקצועי עם הבנה פדגוגית של הלימדה באמצעות טכנולוגיה, צילומים ושידורים. ההוראה מרחוק משולבת עם אתרי קורס פעילים ודינמיים הנשענים על סגל הוראה מיומן ועל מערך תמיכה

נשיאת האוניברסיטה הפתוחה, פרופ' מימי איזנשטדט

תחילת שנת הלימודים תש"ף מצאה אותי, בדומה לנשיאים של מוסדות אקדמיים אחרים, עוסקת בשאלות של שיפור האקדמית שעמדנו לפתוח, וכרגיל עסקתי בשאלות של שיפור הלימדה וההוראה, מיקוד והעמקת המחקר, גיוס סגל חדש, איתור קבוצות של סטודנטיות וסטודנטים חדשים, העמקת הקשר בין האו"פ למוסדות אחרים ולתעשייה ובנושאים רבים אחרים. הסמסטר הראשון עבר כמדי שנה, ובראייה לאחור ניתן לומר בתמימות רבה שהתכוננו להמשך השנה. מה מעט ידענו בתחילת השנה האזרחית על הצפוי לנו. אמנם שמענו שמועות ראשוניות על נגיף, אבל הוא היה רחוק ולא קשור אלינו. בתחילת פברואר וביתר שאת בתחילת מרס התחלנו להבין שהאוניברסיטה בפרט והחברה בכלל עומדות בפני סופת שלג שמתקדמת לעברנו בקצב מהיר. ואולם גם אז עוד לא הערכנו את עוצמת הסופה הזאת, שהביאה עימה תמורות אקדמיות וחברתיות רבות.

דוח זה שלפניכם מסכם את שנת הלימודים המורכבת הזו, שבה חוינו סמסטר אחד שבמהלכו הצלחנו לפעול בתוך מסגרת "נורמלית" ומוכרת, ובמעבר חד הוא מתייחס לדרך

עת מובילים, בהם שני מאמרים בכתב העת *Science* ומאמר אחד ב-*Science Advanced*. 13 חוקרים וחוקרות זכו במענקים אישיים מהקרן הלאומית למדע, חוקר אחד זכה במענק ציוד וחוקרת נוספת זכתה במענק הוצאה לאור. המענקים הוענקו בתחומים של מדעי הרוח, מדעי החברה ומדעי החיים. זו עלייה מרשימה במספר הזכיות של חוקרינו במענקי מחקר מקרן זו. זאת ועוד, חוקרים וחוקרות נוספים זכו במענקי מחקר מקרנות תחרותיות אחרות של גופים כגון משרד החינוך, משרד המדע והטכנולוגיה והאקדמיה ללשון הערבית בישראל.

השנה הרחבנו את הקשר של האוניברסיטה הפתוחה עם התעשייה. פרופ' לאוניד ברנבויים מהמחלקה למתמטיקה ולמדעי המחשב זכה במענק מחקר במסגרת מסלול מגנטון, שמטרתו להעביר ידע מהאקדמיה לתעשייה. בשיתוף עם אוניברסיטת בן-גוריון בנגב הוקמה חברה מסחרית ל-pooling בבדיקות קורונה (Pool Diagnostic) על בסיס מחקר משותף של פרופ' נעם שנטל מהמחלקה למתמטיקה ולמדעי המחשב ופרופ' אנג'ל פרוגדור וד"ר תומר הרץ מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב. ד"ר אלישי עזרא-צור מהמחלקה למתמטיקה ולמדעי המחשב זכה במענק מטעם החברות Intel ו-Accenture במסגרת INRC (Intel Neuromorphic Research Community) בנושא: ניווט נירומורפי מסתגל של זרוע רובוטית מסייעת.

השנה התקיימו באו"פ קורסים משלבי התנסות מעשית בארגונים. קורסים אלה מאפשרים לסטודנטים ולסטודנטיות בתחומים שבהם התנסות מעשית אינה חלק מחובת הלימודים, לבחון ולרכוש ניסיון תעסוקתי רלוונטי לתחום הלימודים שלהם ולפתח כישורים, קשרים ומיומנויות שיסייעו להם לפתח קריירה בתחום לימודיהם. הקורסים כוללים רכיב עיוני אקדמי ורכיב התנסותי בארגון חונך, הכולל התמחות מעשית בתפקיד ההולם את תחום הלימודים בהיקף של 120 שעות. הקורסים המוצעים בתוכנית מיועדים לסטודנטיות ולסטודנטים הלומדים לתואר ראשון בתחומי הכלכלה, הניהול והתקשורת. סטודנטים וסטודנטיות אשר כבר משולבים בתוכניות השונות, מדווחים על שביעות רצון גבוהה ועל רלוונטיות רבה של התנסותם המעשית לחומר האקדמי. החלק הראשון של השנה התנהל על מי מנחות, כאמור. סטודנטים וסטודנטיות הגיעו לארגונים, למדו, התנסו, נחשפו וקיבלו משובים. עם פריצת נגיף הקורונה לחיינו השתנה אופי הקורסים, והסטודנטים נחשפו לשאלות ולבעיות המיוחדות המאפיינות את הארגונים השונים בעידן ההתנהלות מרחוק.

נרחב בסטודנטים ובסטודנטיות, הכולל תמיכה טכנולוגית, תמיכה אקדמית וכמובן תמיכה מינהלית בצרכים השונים שלהם. השילוב של למידה איכותית וייחודית מרחוק יחד עם מערך תמיכה רחב זה הוא שמיחד אותנו בהשוואה לאוניברסיטאות אחרות. במהלך השנה ההובלה של האו"פ בהוראה מקוונת התחדדה והובהרה ביתר שאת.

מאחורי הקלעים נעשתה עבודה רבה כדי להעמיד תשתיות יציבות ולהבטיח שהמערכות יעמדו בעומסי הכניסות לאתרים ולשידורים. לשם כך העמדנו מערך תפעול יעיל ביותר. נעשו פיתוחים רבים שאפשרו לבצע פעולות בדרך אוטומטית, ושודרג מאוד מערך התמיכה בסטודנטים ובסטודנטיות וכן במנחים ובמנחות. העבודה נעשתה בשיתוף מלא בין דיקנט הלימודים, מרכז שה"ם, מחלקת מתקני לימוד, מינהל המחשוב ומוקדי התמיכה בפניות ומשוב, וכמובן בשיתוף המנחים והמנחות, שבלעדיהם כל זה לא היה אפשרי.

לצד כל האתגרים שהזכרתי, חשוב לציין שהיה קשה לעבוד על פי מדיניות שהשתנתה חדשות לבקרים, ונאלצנו לפעול ולהגיב מהר. הצלחנו להעמיד סמסטר למידה ולשמור על מניין יפה כל כך של סטודנטים וסטודנטיות הודות להתגייסות מלאה מעל ומעבר לצפוי של כל הגורמים במערכת, לרבות הסגלים האקדמיים והמינהליים, ובזכות עבודה מתואמת בין כל חברי ההנהלה, ועל כך אני מודה לכולם.

הלמידה המקוונת בימי הקורונה והמצב הכלכלי הקשה בארץ יצרו אתגרים ועוררו קשיים אצל סטודנטים וסטודנטיות רבים, ועקב כך מספר הסטודנטים הנזקקים הזכאים למלגות גדל בצורה משמעותית יחסית למועדים קודמים. על מנת למנוע נשירה של סטודנטים וסטודנטיות משכבות מוחלשות ושל סטודנטים עם מוגבלויות בתחומים שונים וכדי לענות על הבעיות והצרכים שנוצרו עקב המשבר, האו"פ התגייסה להעניק מלגות במטרה לאפשר להם להגשים את החלום ולקיים רצף לימודי.

בהתאם להנחיות משרד הבריאות ומתוך דאגה לעובדים העברנו חלק גדול מעבודתם לבית.

בדוח שלפניכם מתוארות הפעולות השונות שנעשו בתקופה זו בצורה מפורטת, ואני מזמינה אתכם לקרוא ולהתרשם.

חוקרי וחוקרות האוניברסיטה ממשיכים לעשות חיל. השנה התפרסמו מאמרים רבים של חוקרי האוניברסיטה בכתבי

בנימה אישית יותר, הבנתי בתקופה הלחוצה והמורכבת הזו את משמעות המונח "רוח האו"פ". ההתגייסות של כל אחד ואחת מעובדי ועובדות האו"פ, רוח היזמות שלהם והירתמותם עלו על כל המשוער, ועל כך אני מודה להם מאוד.

השנה האקדמית שנפתחה בימים אלה, ממשיכה להציב בפנינו אתגרים רבים. עלינו להמשיך ולפתח את הידע שלנו בתחום ההוראה המקוונת ולהמשיך למצב את עצמנו בחזית ההוראה והמחקר האקדמיים בארץ ובעולם. עלינו למצוא דרכים להוסיף ולהעמיק את המצוינות האקדמית שלנו בתחומי הלימוד המגוונים שאנחנו מלמדים, להרחיב את המחקר ולהמשיך להיות רלוונטיים לסטודנטים ולסטודנטיות שמביעים בנו אמון שנה אחרי שנה. מספרי הסטודנטים והסטודנטיות באו"פ גדלו השנה באופן ניכר, ושוב זכינו בפעם השביעית ברציפות במקום ראשון מבין כל המוסדות האקדמיים בארץ במשאל הסטודנטים על איכות ההוראה.

כבר בתחילת משבר הקורונה סייענו וייעצנו למוסדות אחרים בנוגע להיבטים טכנולוגיים של ניהול הוראה ולמידה מרחוק (שימוש במערכת זום, הדרכות פרטניות לסגלים על שימוש במערכת ושיחות עם בעלי תפקידים ובעלות תפקידים בהנהלה בכירה ובמרכזי תקשוב על כל ההליך). בנוסף לכך המחלקה לפיתוח אקדמי וההוצאה לאור בדיקנט הפיתוח וטכנולוגיות למידה נרתמה גם היא למאמץ האוניברסיטאי האדיר שנדרש בימי הקורונה. לבקשת סטודנטים ומרצים מכל רחבי הארץ ומתוך מחווה של רצון טוב פתחה האו"פ, במהלך סמסטר 2020 הנוכחי, 110 מספרי "למדא לימוד" לכל דורש. כ־30 אלף איש גלשו באתר וקראו יותר ממיליון עמודים של ספרי הלימוד המעולים של האו"פ.

בד בבד שקדה מחלקת הפיתוח וההוצאה לאור במהלך החודשים האחרונים על הנגשה של כל חומרי הלימוד של הסמסטרים הבאים. הודות לכך גם אם יתעוררו קשיים בהפצת חומרי הלימוד, יוכלו כל הסטודנטים והסטודנטיות לקבל באופן מקוון, בהיר ומסודר את חומרי הלימוד שלהם.

עד כה הועלו למערכות המקוונות יותר מ־1,000 פריטי לימוד. המערך מאפשר לאלפי סטודנטים וסטודנטיות עם מוגבלויות שונות לממש את זכותם ללימודים אקדמיים ברמה הגבוהה ביותר. אנו גאים לעמוד בחזית העשייה בנושא חשוב זה!

האוניברסיטה פתחה לשיתוף הציבור הרחב את מיטב התוצרת האקדמית שלה: ספרי עיון וספרי לימוד, הרצאות מקוונות וגם פודקאסט בשיתוף גלי צה"ל. את הפודקאסט מובילים פרופ' תמר הרמן ופרופ' אורן סופר, והוא זוכה להאזנות רבות. מטרת הפודקאסט היא להנגיש ידע ומחקר אקדמי בנושאים מגוונים לקהל הרחב. השנה התקיים שידור חי בפני קהל, שעסק בסוגיות של רציחות פוליטיות לציון יום השנה לרצח ראש הממשלה יצחק רבין ז"ל. שודרו גם סדרות על בדידות ועל מגיפות.